

Ščinkovčevo gnezdo.

France Žužek.

(Konec.)

ele ure je preležal zdaj Franci za sosedovo hruško v napetem opazovanju svojih ščinkovcev. Stara dva sta res imela sila veliko opravka. Tistih pet golih, le malo z mišjo dlačico poraslih glav, je vedno odpiralo svoja lačna žrelca, da sta morala letati od ranega jutra do poznega večera, stikati za mrčesom in da sta imela kaj malo prilike, utešiti svoja lastna želodca.

»Civ, civ, civ! Ci—i—i—i—v! Ci—iv, ci—i—i—i!«, so se oglašali mladiči, ko je priletel stari s črvom v kljunu do gnezda, in stezali gole vratove visoko v zrak.

Ves srečen in zadovoljen je bil Franci in le eno željo je imel v srcu: Naj ostanejo nedolžni ptički nepoškodovani, nedotaknjeni! Sklenil je, da jih bo čuval s svojimi močmi, in gorje onemu, ki bi si upal razdejat tiho srečo starih dveh ščinkovcev, ki sta trpela toliko in se pehala za petero lačnih želodčkov!

Franci ni bil namreč kot drugi otroci v vasi, temveč — odkrito povedano — mnogo boljši od njih. Ubogal je svojo mater, ki mu je strogo prepovedala hoditi v družbo mladih postopačev, ki nimajo drugega zmisla na tem božjem svetu, kot da kradejo Bogu čas. Ti otroci so se koj po šoli razkropili po steljnica, senožetih in gozdovih ter stikali za ptičjimi gnezdi. Priznati moramo, da so vedeli za marsikako gnezdo najrazličnejših ptičev, a srce boli človeka v zavesti, da so razkopali ti malopridneži, ti trdosrčneži marsikako ljubo gnezdece, pobili dokaj jajčec in onesrečili uboge ptičke, da so letali kot v obupu od veje do veje in čivkali tako žalostno, tako milo proseče, da bi se bil človek skoro zjokal ob njihovem glasu. Čast Bogu, Franci je bil drugi. Dopoldne je šel v šolo, po kosilu je spisal dane naloge in se naučil za drugi dan, potem je pa nanesel materi drv v vežo, nastlal živini in prašičem in pomagal sploh staršem pri delih, ki jih zmore deček osmih let. In kljub temu mu je preostalo mnogo, mnogo prostega časa v razvedrilo na domačem vrtu, ki se mu je zdel tako lep, tako krasen, da bi bival v njem od zore do mraka, od mraka do dne, prepeval v njem, sanjaril, poslušal ptiče in se čutil srečnega.

Tistih malopridnih postopačev se je Franci bal — in ne brez vzroka! Celo pot v šolo ali iz šole so se pogovarjali le o ptičih. Kolikokrat je slišal, da je razkopal ta ali oni kako gnezdo iz jeze, ker je vedel tudi kdo drugi zanj! Ni čuda, da se je bal za svoje ščinkovce, čeprav so bili skriti med gostim listjem in vejevjem, da jih je zapazil komaj sam, ki je vedel zanje že od tedaj, ko se je znašalo in gradilo gnezdo!

Nekoč ga vpraša sosedov Tone, eden glavnih ptičarjev, med potjo v šolo:

»Ti, Franci, ali veš za kakšne ptiče?«

Francija je zazeblu pri srcu in molčal je.

»Kje bo vedel, ko pa tiči vedno doma in se drži za materin predpasnik,« je rekel nekdo zasmehljivo, da so vsi drugi bušili v krohot.

»Mogoče pa vendar ve,« je nadaljeval Tone.

»Ne ve, ne,« je trdil oni zasmehljivo.

Franci je molčal dalje.

»No, ali. veš?« je silil Tone. »Kaj molčiš?«

»Seveda vem,« je rekel Franci.

»Za koliko?«

»Za ene.«

»Kaj pa je v gnezdu? Jajca ali mladi?«

»Pet mladih.«

»So že veliki?«

»Veliki niso, saj so celo stari ščinkovci majhni.«

»A ščinkovci so?«

»Da, ščinkovci!«

»Koliko so pa stari?«

»Nekaj čez en teden.«

»Tako, tako,« je dejal zamišljeno Tone in vprašal spet:

»Kje pa so?«

Franciju je zagomazelo po udih in bil je tiho.

»No, kje so?«

»Povem jim pa ne,« je sklenil Franci odločno sam pri sebi in molčal.

»Boš ja povedal, kje so,« je silil vanj Tone.

»Na drevesu,« se je odrezal Franci.

Toneta je zjezilo, a vendar je nadaljeval z mirnim glasom:

»Seveda! Saj ščinkovci gnezde edinole na drevesu!«

K sreči so prišli do šolskih vrat in prekinili pogovor.

Tistega dne ni pazil Franci v šoli tako kot sicer. Prizadeval si je, raztresti se, pa ni šlo in ni šlo, temveč so mu uhajale misli vedno in vedno na sosedovega Toneta in na ščinkovce. »Povem mu ne,« je govoril sam pri sebi. »Niti tega mu ne povem, da so na našem vrtu in na češplji. Če jih hoče iskati, naj jih pa išče, saj jih ne bo našel nikoli. Razkopal bi jih, če mu povem zanje, gotovo bi jih! Nikoli mu ne povem, nikoli, pa je!«

Tako je sklenil Mihčev Franci in se ni bal kar nič porednih tovarišev na poti iz šole, kjer se mu je spet pridružil Tone in začel:

»No, Franci, kje so tisti ščinkovci?«

»Saj sem ti že povedal, da na drevesu!«

»Na drevesu, na drevesu,« se je vznevoljil Tone. »Na katerem drevesu? Ali na vašem, ali na našem, ali na kakem drugem?«

»Tega pa ne povem nikoli,« je dejal Franci odločno.

»Zakaj pa ne?«

»Zato ne, ker vem, da bi ti povedal to komu drugemu, dotični spet drugemu, in slednjič bi vedela vsa vas za tiste ščinkovce. Pa bi prišel kdo in jih pobil. Zato ne povem, vidiš!«

»Kako si neumen ti! Kaj misliš, da pobijamo mi ščinkovce? O ne! Srakoperje in kragulje pobijamo mi, drugih pa ne!«

Vsi drugi so poslušali napeto pogovor med Francijem in Tonetom.

»O, dobro vem, da ste pobrali tudi druge ptiče, a teh ščinkovcev ne boste,« je rekel Franci.

»Pa res ne misliš povedati zanje?« je vprašal Tone.

»Res ne, nikoli ne!«

»Torej dobro, Franci!« je povzel Tone s povzdignjenim glasom. »Že sto in sto gnezd sem našel, pa bom tudi tisto ščinkovčevo. Daleč ne bo. Najbrž pa na vašem vrtu. Kje bi sicer vedel ti za kakšne ptiče, ki vedno tičiš doma? A povem ti, in zapomni si to, Franci: Ko najdem tiste tvoje ščinkovce, zgrabim gnezdo in zmečem mladiče naši mački, ki ji bodo teknil prav dobro, in to samo zato, ker mi nisi hotel povedati zanje. Povedal bi bil, pa bi bilo dobro, a zdaj jih bom gotovo!«

»Le daj jih, kar daj jih, pa še Franciju jih naloži par čez hrbet, saj se itak ne zmeni za nas,« so vpili drugi šolarji vsekrižem.

Franci je molčal, pri srcu pa mu je bilo tako grozno hudo in tesno kot še nikoli. Oj, če zaleze Tone ščinkovce! Pobil jih bo! Ne, ne, saj jih ne najde nikoli! In zdaj bi ga radi še topli! Nikoli več v njihovo družbo!

»Tone,« je dejal Franci. »Bog te bo kaznoval za tvoje grde, neusmiljene besede.«

S temi besedami je stekel naprej.

»Lej ga, lej ga strahopetca, kako ti beži in dviguje pete. Nabij ga, nabij, Tone, kaj ti bo pridigoval,« so vpili za njim.

In res je priletelo Franciju par kamnov mimo glave, da je pospešil svoje korake še bolj in prišel ves zasopljn domov.

»Kako pa to, da si danes tako razgret, Franci?« ga je vprašala mama.

»Bežal sem,« je govoril Franci težko sopeč.

»Bežal? Čemu? Zakaj si bežal?«

»Te-e-epsti so me ho-oteli.«

»Kdo?«

»Sosedov Tone in drugi.«

»Zakaj?«

»Ker jim nisem maral povedati za ščinkovce.«

»Prav si imel; tega ne smeš povedati nikomur, ker bi jih otroci pobili prav gotovo.«

»Tone je dejal, da jih bo našel in zmetal mladiče mački.«

»Ne bo jih našel, ne!«

»Vajen je ptičem, mama, pa jih bo izvohal koj, mama. In pobil jih bo, mama, te moje ščinkovce.«

Franciju je šlo skoro na jok, ker se je resno bal za ptičke, in zasmilil se je materi.

»Ne boj se,« je rekla mati. »Tone jih ne bo iskal dosti, le verjemi mi, da ne! Prežal bo nate in te zalezoval povsod. Če boš šel le enkrat pogledat

za hišo, te bo gotovo zapazil in znal takoj, kje mora iskati približno ščinkovce. Zato ne smeš in ne smeš za hišo. Ali obljubiš, da ne boš šel?»

»Obljubim.«

Obljubo je Franci držal in čas je hitro tekel svojo pot.

* * *

Sosedov Tone res ni stikal kdovekaj dosti za ščinkovci, temveč je pazil na Francija in bil takorekoč gotov, da ga zasači prej ali slej, ko bo plezal na kako drevo, da pogleda, ali so mladiči godni ali ne.

A Franci je ubogal svojo mater in se niti ozrl ni na češpljo, če je šel mimo hiše. Vleklo ga pa je, vleklo. Toda imel je trdno voljo in se je raje premaгал. Sempatja je šel na podstrešje in poslušal tam čivkanje mladičev, ko sta jih pitala stara dva.

Ščinkovec se je oglašal prvi zjutraj in pel tako lepo in veselo cel dan, kot bi hotel izraziti s tem pred vsem svetom svojo srečo; kajti v gnezdecu med vejami je čepelo petero prijaznih, zdravih, že skoro popolnoma godnih mladičev. Še par dni, pa jih izvabi, da polete s starima vred v širno naravo, ki je tako lepa in krasna, da zopojó vsi skupaj hvalo Vsemogočnemu.

Tudi Franciju se je zdelo, da bodo mladiči godni, in je že komaj pričakoval dneva, da izlete; kajti potem se ne bo bal več sosedovega Toneta.

Nekega dne je bil Franci sam doma. Matí, oče in vsa družina so delali na polju. Krož ene popoldne je bilo, in Franci je pisal računsko nalogo.

Kar se oglasita zunaj stara dva z milotožečim glasom.

Franci preneha in posluhne.

Ščinkovca pa čivkata vedno glasneje in otožneje.

Franci skoči v kuhinjo in pogleda skozi okno. O, gorje! Med rogovílo na češplji sedi sosedova mačka, gleda proti strehi in maje z repom, kot bi premišljala nekaj. Ščinkovca pa v strahu za svoje, že godne mladiče obletujeta nevarnega gosta in čivkata obupno.

Franci ne premišlja dolgo, temveč zgrabi za metlo in hiti, kot le more, za hišo. Maček stoji že bliže gnezdú in je zamaknjen vanj tako, da niti ne opazi Francija, ki prihiti z grozno naglico in lopne po njem, da pade na tla, se komaj pobere in uide pod kaščo. Franci si oddahne, a ne za dolgo. Čez plot prihiti namreč sosedov Tone, ki je bil starejši in močnejši kot on, in vpíje razpenjen:

»Ti, kaj ti je pa napravila naša mačka, da jo preteplješ tako neusmiljeno z metlo?«

»Ščinkovce je hotela požretil!«

»Jaz bom že dal tebi in tvojim ščinkovcem!« pravi še Tone, zgrabi Francija in ga udari po obrazu, da se mu ulíje kri iz nosa. Franci zajoče. Tone se pa požene v par sunkih na češpljo, da se maščuje še nad nedolžnimi bitji. Z zadnjim sunkom se požene do gnezda. Ščinkovci, že godni, se prestrašijo — frr — frr in vseh pet sedí na sosedovi hruški. Toneta zjezi,

zakolne grdo in hoče še vsaj gnezdo sneti z vej, tedaj mu pa izpodrsne, — grozen krič — in Tone leži težko sopeč vznak na tleh.

Ko zagleda Franci njegov blede obraz, ga izpreleti groza. Niti krvi si ne obriše z obraza, temveč hiti jokaje na njivo in pove ves dogodek od konca do kraja, kot se je zgodil v resnici.

Prihiteli so ljudje na lice mesta in našli Toneta v groznih mukah na tleh. Prenesli so ga hitro domov in poslali po gospoda kaplana, da ga izpove. —

Čez dva dni so zapeli žalostno zvonovi in peli zadnjo pesem Tonetu, ki je izdihnil v groznih mukah svojo mlado dušo in se preselil na drugi svet. Ves skesan je prosil mater, očeta in sorodnike, naj mu odpusté, ker jih ni ubogal, in pristavil: »Vem, da me je kaznoval Bog, ker sem tako neusmiljeno pobijal ptiče. Dragi moji tovariši,« se je obrnil na svoje sošolce, ki so stali ob postelji in jokali ginjeni, »bodite drugačni, kot ste bili doslej! To ni prav in Bog mora kaznovati grehe!«

Tako je govoril in umrl kmalu na to. O, kaka žalost je bila pri sosedovih! Kaka žalost po celi vasi!

Franci je kdove kolikokrat pokropil Toneta in molil zanj. —

Toneta so pokopali, nihče ni mogel pozabiti njegove žalostne smrti, otroci so pustili ptiče pri miru, Franci je pa zmolil na njegovem grobu marsikak očenaš pred šolo in se čutil srečnega. — — —

V času rož.

Med sočnim zelenjem so zamrle vijolice. Pestre, živobarvne tulpe na vrtnih gredah so odcvetele. Na polju se ponosno ziblje bujno žito, neprecenljivi dar božji. Z modrega nebesnega svoda siplje Stvarnik vedno živahneje življenje in blagodejne žarke na stvarstvo. Tu je zlato, cveteče poletje v vsem svojem čaru!

Prišlo je v izprevodu nežnih šmarnic, ponosnih narcis. Pripeljalo se je divno poletje v sijajnem solncu, oroseno z dehtečim deževjem akacij in škrlatnordečem plašču mamljivih rož.

Rožel! Na večer so še snivale v zelenih, tihih izbicah svojih čaš. A čez noč so se odprle nenadoma, kakor da bi se jih dotaknil mrak s čarobno palčico in jim velel: Vzcvetite! Odprle so se ter kakor plamenčki opojno zadehtele v toplo, poletno ozračje. Razlil se je njih vonj čez stezo, vrt in hišo, prodrl v najnižjo globino src, tjakaj, kjer bivajo misli, ki jim ni izrazite besede, kjer snivajo želje neizpolnjive, kjer žive in mró upi...

Dnevi rož! S snežno belino, prvo najnežnejšo barvo jutranje zarje, škrlatnim plaščem vladarja in temnordečo krvjo vam je, najdivnejše cvetje,